“Qarlı aşırım”ın həqiqətləri elmi-ictimai gündəmdə

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində filologiya elmləri doktoru, professor Təyyar Salamoğlu və filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Məhrux Dövlətzadənin “Elm və təhsil” nəşriyyatında işıq üzü görmüş “Qarlı aşırım”ın tənqid variantları” kitabının təqdimatı keçirildi.

Ölkənin elmi, pedaqoji və mədəni ictimaiyyəti təmsilçilərinin iştirak etdiyi mərasimi giriş sözü ilə açan ADPU-nun prorektoru, filologiya elmləri doktoru, professor Mahirə Nağıqızı Prezident İlham Əliyevin Qərbi Azərbaycana Qayıdış hərəkatının elmi-tarixi-mənəvi qaynaqlarının siyasi-diplomatik əsaslara çevrilməsi ilə bağlı qarşıya qoyduğu vəzifələrdən söz açdı. O bildirdi ki, bu hərəkat erməni millətçilərinin rus-sovet hakim dairələrnin himayəsi ilə qədim türk yurdunda xalqımıza qarşı apardığı soyqırımı və deportasiya siyasətini əks etdirən əsərlərin daha dərindən öyrənilməsini, itirilmiş 9 mahalın mədəni irsinin sistemləşdirilib yaşadılmasını da gündəmə gətirib. Aparılan elmi-təbliğati işlər kompleksi bu baxımdan qədim yurdumuza sülh yolu ilə qayıdışımıza bir vasilədir.

Filoloq alim əlavə etdi ki, XX əsr nəsrimizin parlaq simalarından biri Fərman Kərimzadənin Vedi torpağında törədilmiş zorakı siyasətin və qanlı əməllərin bəlalı bir səhifəsinin bədii salnaməsi olan “Qarlı aşırım” romanı aktuallığı və müasirliyi ilə günümüzdə yeni araşdırma mövzusu olub. Oxuculara təqdim edilən “Qarlı aşırım”ın tənqid variantları” kitabı bu zərurəti elmi-nəzəri baxımdan cavablandırıb. Monoqrafiyada romanın ideyası, məzmunu, sənətkarlıq problemlərinə yeni, müasir tələblər baxımından yanaşılması və dəyərləndirilməsi humanitar sahə alimlərinin Qərbi Azərbaycana Qayıdış hərəkatı ilə bağlı qarşıya qoyulan vəzifələrin yerinə yetirilməsinə böyük maraq və məsuliyyətlə yanaşdıqlarına parlaq nümunədir.

ADPU-nun “Qarlı aşırım” romanında bədiiləşmiş tarixi həqiqətin və onun filoloji tədqiqinin Qərbi Azərbaycana Qayıdışın dinc və ləyaqətli şəkildə gerçəkləşdirilməsinə mənəvi dəstək olduğunu vurğuladı. Ali məktəb rəhbəri qeyd etdi ki, belə bir önəmli təqdimatın ADPU-da keçirilməsini universitet kollektivi böyük maraqla qarşılayıb. Monoqrafiyanın filoloji yönü və praktik hədəfi müxtəlif müzakirələrlə dərindən öyrənilib təbliğ ediləcək.

“Ön sözü”ün müəllifi AMEA Folklor İnstitutu mifologiya şöbəsinin müdiri, filologiya elmləri doktoru, professor Seyfəddin Rzasoy ənənvi ədəbi tənqidlə müqayisədə əsərin özəlliyindən danışdı, müəlliflərin çağdaş elmi fikrə sanballı töfhə verdiklərini söylədi. Akademiklər Nizami Cəfərov və Muxtar İmanov yeni monoqrafiyasını ciddi və aktual problemə həsr edilən orijinal və əhatəli araşdırma kimi dəyərləndirdilər.

Milli Məclisin deputatı Hikmət Babaoğlu “Qanlı aşırım” və bu sıradan olan digər tarixi romanların sovet rejimi və kommunist ideologiyasının tələblərindən fərqli olaraq obyektiv, düzgün öyrənilməsinin vacibliyini bildirdi. Əməkdar elm xadimi, professor Vaqif Şadlinski həmyerlisi Fərman Kərimzadə, əsərdəki gerçək hadisələr haqqında özünün və atasının xatirələrini diqqətə çatdırdı.

“Azərbaycan” jurnalının baş redaktoru İntiqam Qasımzadə, Türkiyənin Mərmərə Universitetinin dosenti Mehdi Gəncəli, məfkurə şairi Ramiz Qusarçaylı romanın və onun elmi təfsirinin erməni millətçiliyi ilə mübarizədə mənəvi silah olduğunu qeyd etdilər.

“Qarlı aşırım”ın tənqid variantları” kitabının müəllifləri Təyyar Salamoğlu və Məhrux Dövlətzadə araşdırmanın nəzəri-konseptual və metodoloji əsasları ilə bağlı sovet ədəbiyyatşünaslığı ilə müasir elmi-nəzəri fikrin oxşar və fəqli cəhətlərindən bəhs etdilər, iştirakçıların suallarına cavab verdilər.

İşgüzar şəraitdə keçən, zəngin təəssürat yaradan mərasimin sonunda Fərman Kərimzadənin qızı, atasının bədii irsinin öyrənilib ictimai hərakata gətirilməsinə görə zəhməti olanlara razılığını bildirdi.

Abid TAHİRLİ,
Tahir AYDINOĞLU